Majetkové poměry v manželství

Česko

1 Existuje v tomto členském státě zákonná úprava majetkových poměrů v manželství? Co je v ní stanoveno?

Ano.

Dle české právní úpravy je to, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů, součástí společného jmění manželů.

Společné jmění manželů podléhá zákonnému režimu, smluvenému režimu nebo režimu založenému rozhodnutím soudu.

V zákonném režimu je součástí společného jmění to, čeho nabyl jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství, s výjimkou toho, co

a) slouží osobní potřebě jednoho z manželů,

b) nabyl darem, děděním nebo odkazem jen jeden z manželů, ledaže dárce při darování nebo zůstavitel v pořízení pro případ smrti projevil jiný úmysl,

c) nabyl jeden z manželů jako náhradu nemajetkové újmy na svých přirozených právech,

d) nabyl jeden z manželů právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému vlastnictví,

e) nabyl jeden z manželů náhradou za poškození, zničení nebo ztrátu svého výhradního majetku.

Součástí společného jmění v zákonném režimu je zisk z toho, co náleží výhradně jednomu z manželů.

Součástí společného jmění v zákonném režimu jsou dluhy převzaté za trvání manželství, ledaže se týkají majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů, a to v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku, nebo je převzal jen jeden z manželů bez souhlasu druhého, aniž se přitom jednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny.

2 Jak si mohou manželé uspořádat majetkové poměry v manželství? Jaké jsou v tomto případě formální požadavky?

Snoubenci a manželé si mohou sjednat tzv. smluvený majetkový režim odlišný od zákonného režimu. Smluvený režim může spočívat v režimu oddělených jmění, v režimu vyhrazujícím vznik společného jmění ke dni zániku manželství, jakož i v režimu rozšíření nebo zúžení rozsahu společného jmění v zákonném režimu. Smlouva může obsahovat jakékoli ujednání a týkat se jakékoli věci, ledaže to zákon zakazuje. Smlouva se může týkat zejména rozsahu, obsahu, doby vzniku zákonného nebo jiného režimu společného jmění, jednotlivých věcí i jejich souborů. Smlouvou lze změnit zařazení budoucích součástí jmění rozdílně od zákonného režimu. Smlouvou lze rovněž uspořádat majetkové poměry pro případ zániku manželství.

Smlouva o manželském majetkovém režimu vyžaduje formu veřejné listiny (tj. notářského zápisu).

Smlouva snoubenců o manželském majetkovém režimu nabývá účinnosti uzavřením manželství.

3 Je svoboda uspořádat majetkové poměry v manželství nějak omezena?

Smlouva může obsahovat jakékoli ujednání a týkat se jakékoli věci, ledaže to zákon zakazuje.

Smlouvou nelze vyloučit ani změnit ustanovení o obvyklém vybavení rodinné domácnosti, ledaže jeden z manželů opustil trvale domácnost a odmítá se vrátit. Smlouva nesmí svými důsledky vyloučit schopnost manžela zabezpečovat rodinu. Smlouva se nesmí svým obsahem nebo účelem dotknout práv třetí osoby, ledaže by se smlouvou souhlasila. Tato smlouva uzavřená bez souhlasu třetí osoby nemá vůči ní právní účinky.

4 Jaké jsou právní účinky rozvodu, rozluky nebo prohlášení manželství za neplatné na majetkové poměry v manželství?

Společné jmění manželů zaniká zánikem manželství, přičemž manželství zaniká smrtí jednoho z manželů, prohlášením jednoho z manželů za mrtvého a rozvodem. Zaniklo-li společné jmění manželů, provede se jeho vypořádání.

Bylo-li manželství prohlášeno za neplatné, považuje se za neuzavřené. O majetkových povinnostech a právech muže a ženy, jejichž manželství bylo prohlášeno za neplatné, platí ustanovení o jejich majetkových povinnostech a právech v době po rozvodu obdobně.

5 Jaké jsou důsledky smrti jednoho z manželů pro majetkové poměry v manželství?

Společné jmění manželů zaniká a následuje jeho vypořádání. Manžel je zákonným dědicem zůstavitele v první a druhé třídě.

6 Jaký orgán má pravomoc rozhodovat ve věci majetkových poměrů v manželství?

Soud.

7 Jaké jsou důsledky majetkových poměrů v manželství pro právní vztahy mezi jedním z manželů a třetí osobou?

Ze společného jmění manželů je v zákonném režimu vyloučeno mimo jiné to, co nabyl jeden z manželů před vznikem manželství. Součástí společného jmění jsou dluhy převzaté za trvání manželství, ledaže se týkají majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů, a to v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku, nebo je převzal jen jeden z manželů bez souhlasu druhého, aniž se přitom jednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny.

V záležitostech týkajících se společného jmění a jeho součástí, které nelze považovat za běžné, právně jednají manželé společně, nebo jedná jeden manžel se souhlasem druhého. Odmítá-li manžel dát souhlas bez vážného důvodu a v rozporu se zájmem manželů, rodiny nebo rodinné domácnosti, či není-li schopen vůli projevit, může druhý manžel navrhnout, aby souhlas manžela nahradil soud.

Jedná-li právně manžel bez souhlasu druhého manžela v případě, kdy souhlasu bylo zapotřebí, může se druhý manžel dovolat neplatnosti takového jednání. Má-li být součást společného jmění použita k podnikání jednoho z manželů a přesahuje-li majetková hodnota toho, co má být použito, míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, vyžaduje se při prvním takovém použití souhlas druhého manžela. Byl-li druhý manžel opomenut, může se dovolat neplatnosti takového jednání. Má-li být součást společného jmění použita k nabytí podílu v obchodní společnosti nebo družstvu, nebo je-li důsledkem nabytí podílu ručení za dluhy společnosti nebo družstva v rozsahu přesahujícím míru přiměřenou majetkovým poměrům, je třeba souhlas druhého manžela, který se může dovolat neplatnosti takového jednání, byl-li opomenut.

Pokud si manželé sjednali smluvený režim, nesmí se smlouva svým obsahem nebo účelem dotknout práv třetí osoby, ledaže by se smlouvou souhlasila. Tato smlouva uzavřená bez souhlasu třetí osoby nemá vůči ní právní účinky.

8 Krátký popis postupu pro rozdělení společného jmění manželů v tomto členském státě, včetně jeho vypořádání a zániku.

Je-li společné jmění zrušeno nebo zanikne-li, anebo je-li zúžen jeho stávající rozsah, provede se likvidace dosud společných povinností a práv jejich vypořádáním. Dokud zúžené, zrušené nebo zaniklé společné jmění není vypořádáno, použijí se pro ně ustanovení o společném jmění přiměřeně.

Vypořádáním jmění nesmí být dotčeno právo třetí osoby. Bylo-li její právo vypořádáním dotčeno, může se třetí osoba domáhat, aby soud určil, že je vypořádání vůči ní neúčinné. Vypořádání dluhů má účinky jen mezi manžely.

Upřednostňována je dohoda manželů o vypořádání společného jmění, je-li to možné (např. při rozvodu či zúžení rozsahu společného jmění). Dohoda o vypořádání má vždy účinky ke dni, kdy společné jmění bylo zúženo, zrušeno nebo zaniklo, bez ohledu na to, zda byla dohoda uzavřena před anebo po zúžení, zrušení nebo zániku společného jmění.
Dohoda o vypořádání vyžaduje písemnou formu, pokud byla uzavřena za trvání manželství nebo pokud je předmětem vypořádání věc, u které vyžaduje písemnou formu i smlouva o převodu vlastnického práva (např. nemovitá věc). Nevyžaduje-li dohoda o vypořádání písemnou formu a pořádá-li o to jeden z manželů, doručí mu druhý manžel potvrzení, jak se vypořádali.
Nedohodnou-li se manželé o vypořádání, může každý z nich navrhnout, aby rozhodl soud. O vypořádání rozhoduje soud podle stavu, kdy nastaly účinky zúžení, zrušení nebo zániku společného jmění.
Při vypořádání se použijí tato pravidla:
a) podíly obou manželů na vypořádávaném jmění jsou stejné,
b) každý z manželů nahradí to, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho výhradní majetek,
c) každý z manželů má právo žádat, aby mu bylo nahrazeno, co ze svého výhradního majetku vynaložil na společný majetek,
d) přihlédne se k potřebám nezaopatřených dětí,
e) přihlédne se k tomu, jak se každý z manželů staral o rodinu, zejména jak pečoval o děti a o rodinnou domácnost,
f) přihlédne se k tomu, jak se každý z manželů zasloužil o nabytí a udržení majetkových hodnot náležejících do společného jmění.
Nedojde-li do tří let od zúžení, zrušení nebo zániku společného jmění k vypořádání toho, co bylo dříve součástí společného jmění, ani dohodou, ani nebyl podán návrh na vypořádání rozhodnutím soudu, platí, že se manželé nebo bývalí manželé vypořádali tak, že
a) hmotné věci movité jsou ve vlastnictví toho z nich, který je pro potřebu svou, své rodiny nebo rodinné domácnosti výlučně jako vlastník užívá,
b) ostatní hmotné věci movité a věci nemovité jsou v podílovém spoluvlastnictví obou a jejich podíly jsou stejné,
c) ostatní majetková práva, pohledávky a dluhy náleží společně oběma a jejich podíly jsou stejné.

9 Jaké jsou postupy a dokumenty nebo informace, které se obvykle požadují pro účely registrace nemovitého majetku?

Právní jednání, kterým se zřizuje nebo převádí věcné právo k nemovité věci, jakož i právní jednání, kterým se takové právo mění nebo ruší, vyžaduje písemnou formu. Převede-li se vlastnické právo k nemovité věci zapsané ve veřejném seznamu, nabývá se věc do vlastnictví zápisem do takového seznamu.

Poslední aktualizace: 14/12/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.